Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2023

Strategie udržitelnosti ve škole

-

Projekt manažera udržitelnosti

SCHOOL
SUSTAINABILITY

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Obsah

00 — Úvod

01 — Udržitelnost ve škole

02 — Kroky k vybudování vaší strategie školy udržitelnosti

03 — Nástroje k implementaci strategie udržitelnosti

04 — Příklady implementace udržitelnosti ve školách

05 — Závěr

06 — Reference

SCHOOL
SUSTAINABILITY

00 - Úvod

Vítejte ve světě „Manažerů udržitelného rozvoje ve školách“!

Pokud nyní čtete tento dokument, je pravděpodobné, že pracujete ve škole a že máte zájem o zavádění osvědčených postupů souvisejících s udržitelností ve vaší vzdělávací instituci.

Na následujících stránkách vám představíme celkovou myšlenku „Strategie udržitelnosti škol“, včetně návrhu postupu její implementace krok za krokem a představíme role těch, kteří se budou do projektu zapojovat, ředitelů škol a nového manažera udržitelného rozvoje.

Myšlenkou tohoto projektu je vyvinout „celoškolní přístup“ k udržitelnosti na evropské úrovni.

A právě proto bychom chtěli školám, zejména středním školám, poskytnout sadu nástrojů a znalostí k usnadnění takových procesů a jejich transformace do „zeleně udržitelných škol“.

A právě proto bychom chtěli školám, zejména středním školám, poskytnout sadu nástrojů a znalostí k usnadnění takových procesů a jejich transformace do „zeleně udržitelných škol“. Proces přijetí udržitelných principů a osvědčených postupů byl často spojován s třídními projekty nebo jednotlivými aktivitami podporovanými velmi aktivními učiteli. Takové akce představují velmi pozitivní praktiky, ale zároveň vyžadují mnoho energie a přinášejí omezené výsledky.

„Přístup celé školy“, který je velmi populární v Austrálii a USA, se zaměřuje na vytváření komunit udržitelných škol, kde se celá škola ubírá stejným směrem: implementace „Strategie udržitelnosti školy“.

Chápeme, že ne každá škola bude schopna realizovat všechny aktivity, které navrhneme, ale hlavní myšlenkou je začít uvažovat o udržitelnosti jako o celkové strategii školy bez ohledu na počet akcí, které každá škola zavede. Jakmile studenti a učitelé začnou praktikovat udržitelné přístupy, stane se to něčím přirozeným a běžnou praxí.

.

SCHOOL SUSTAINABILITY

Prezentace projektu

Projekt „Manažeři udržitelného rozvoje ve školách“ je možný díky finanční podpoře programu Erasmus+ a spolupráci 5 partnerů: Euphoria Net (Itálie), Formethic (Francie), Logopsycom (Belgie), Smart Nest (Lotyšsko) a Europe for You (Česká republika).

Všichni partneři jsou odborníci na společenskou odpovědnost firem a tvorbu vzdělávacích nástrojů.

V rámci projektu vytvoříme srovnávací analýzu a zprávu o významnosti, abychom naši práci zakládali na skutečné analýze, která zahrnuje skutečné potřeby škol. Konkrétně to znamená přípravu e-learningu zaměřeného na udržitelnost pro přípravu učitelů a její skutečný význam v praxi, a v neposlední řadě vytvoření modelu a sady nástrojů pro rozvoj udržitelné strategie na úrovni školy.

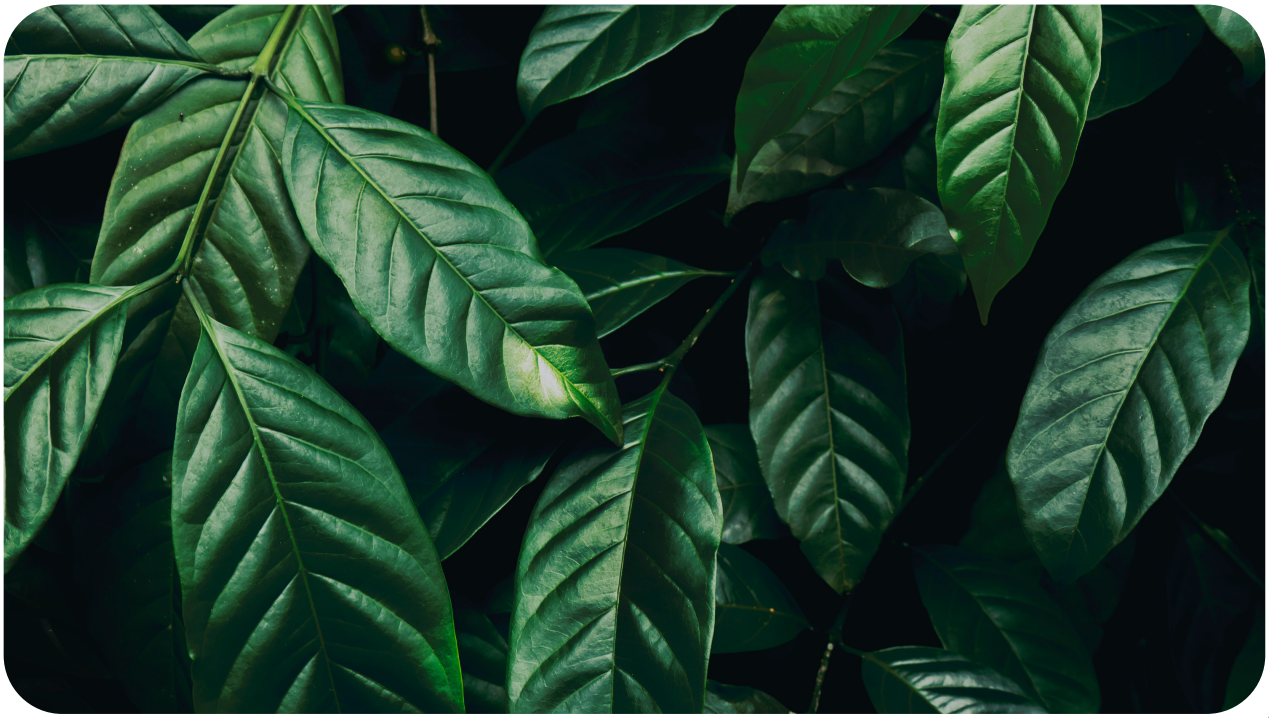

Proč tento dokument a pro koho je určen?

Tento dokument je klíčovou součástí „modelu a sady nástrojů pro rozvoj udržitelné strategie na úrovni škol“.

Ale proč to potřebujeme a proč se tolik zaměřujeme na slovo „strategie“?

Náš projekt je velmi ambiciózní, protože očekáváme, že školy provedou celkovou změnu, která nebude zahrnovat pouze jednotlivé aktivity, ale vzájemně propojené akce v oblasti udržitelnosti.

Navrhujeme model, např. soubor akcí, které společně na školní úrovni mohou skutečně umožnit školám stát se iniciátorem změny směrem k udržitelnému světu.

Těchto cílů nelze dosáhnout bez uvědomění si důležitého spojení mezi rozvojem vzdělávání a udržitelným vzdělávacím prostředím. Myšlenka našeho projektu je založena na skutečnosti, že školy musí jednat v rámci svých komunit koordinovaně, aby mohly hrát v této oblasti efektivní roli. Školy budou představovat vůdčí roli.

Stejně jako u každé jiné strategie bude nutné ji koordinovat, rozvíjet a monitorovat. V důsledku toho je nezbytné, aby tento přístup nejprve schválil(a) ředitel(ka) školy. Za druhé se domníváme, že ředitel(ka) bude potřebovat podporu manažera, nebo lépe řečeno manažera udržitelného rozvoje ve škole.

Role manažera udržitelného rozvoje patří mezi celosvětově nejvyhledávanější profese. Naši partneři projektu věří, že je také čas, aby evropské školy jednaly v tomto směru a přidělily takovou roli svým zaměstnancům.

Jsme si vědomi toho, že je to pro školy něco extrémně nového, a z tohoto důvodu se snažíme je podpořit a usnadnit toto nové dobrodružství poskytnutím definice a pracovního profilu manažera udržitelnosti, nástrojů pro uvedení strategie do praxe, včetně fází monitorování a vyhodnocení.

Přestože v budoucnu očekáváme, že se takové přístupy rozvinou mezi školami jakékoli úrovně, tento první pokus se zaměří spíše na střední školy.

01 - Udržitelnost ve škole

Obecná definice udržitelnosti

Lidé si často udržitelnost automaticky spojují s životním prostředím a zelenými postupy. Pojem udržitelnost jistě souvisí s životním prostředím, ale neomezuje se jen na něj.

V roce 1987 Brundtlandova komise Organizace spojených národů (OSN) definovala udržitelnost jako „uspokojování potřeb současnosti, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby“.

Tato definice zahrnuje širší a integrovaný přístup, kde se berou v úvahu zájmy životního prostředí spolu s ekonomickým rozvojem.

Udržitelnost se ve skutečnosti skládá ze tří pilířů: hospodářství, společnosti a životního prostředí. Tyto principy se také neformálně nazývají 3P: zisk (angl. Profit), lidé (angl. People) a planeta (angl. Planet).

Počínaje touto první definicí a aplikací výhledového přístupu přijala OSN v roce 2015 agendu pro rok 2030 se 17 udržitelnými cíli, tzv. SDG cíli (angl. Sustainable Development Goals).

Jak je vidět na obrázku, 17 cílů se týká mnoha aspektů lidského života, jako je vzdělání, chudoba, lidská práva, změna klimatu atd.

Bude důležité vzít tento integrovaný přístup v úvahu při vymýšlení strategie udržitelnosti ve školách.

Udržitelnosti na úrovni školy - proč je důležitá?

Publikace 17 cílů udržitelného rozvoje (tzv. SDG), a zejména SDG4 „Kvalitní vzdělávání pro všechny“, dává nový rozměr vzdělávání k udržitelnému rozvoji a globálnímu významu poslání škol.

Výchova k udržitelnému rozvoji umožňuje především chápat komplexitu světa v jeho vědecké, etické a občanské dimenzi. Je průřezová a musí být zahrnuta do výukových programů. Učitelé a vedoucí pracovníci v ní musí být vyškoleni a musí ji začlenit do chodu škol.

Posláním školy je připravovat žáky na budoucnost a přimět je chápat vztahy mezi environmentálními, ekonomickými, sociálními a kulturními problémy, aby mohli lépe vnímat:

VZÁJEMNOU ZÁVISLOST LIDSKÝCH SPOLEČNOSTÍ A PLANETY

POTŘEBU ČINIT INFORMOVANÁ A ZODPOVĚDNÁ ROZHODNUTÍ A CHOVÁNÍ, KTERÉ TYTO ROVNOVÁHY ZOHLEDŇUJE

VÝZNAM SOLIDARITY V CELOSVĚTOVÉM MĚŘÍTKU

Kromě vzdělávacího poslání je střední škola organizací, která zaměstnává mnoho zaměstnanců, oslovuje mnoho zainteresovaných stran, řídí nemovitá a movitá aktiva a toky. Má tedy ekonomické, sociální a environmentální dopady. Z pohledu udržitelného světa musí být škola příkladná. Musí uznat a reagovat na zájmy svých vnitřních a vnějších zainteresovaných stran. Základy udržitelnosti musí být zakotveny v projektu školy a musí do nich být zapojeny všechny zainteresované strany.

Zároveň jsou pak školy vyzvány, aby se zamyslely nad svými postupy v oblasti správy věcí veřejných, etických a spravedlivých postupů, rovných příležitostí, pracovních a vzdělávacích podmínek a ekologie. Aby školy přijaly svou společenskou odpovědnost a byly aktivním přispěvatelem k udržitelnému světu, musí se zapojit do procesu neustálého zlepšování.

.

02 - Kroky k vybudování vaší strategie školy udržitelnosti

Jako každý globální projekt, který si přejeme realizovat na školní úrovni, se vývoj strategie udržitelnosti s integrálním přístupem zdá být výzvou. V této kapitole představíme všechny nezbytné kroky, které je třeba podniknout s cílem navrhnout plán udržitelnosti, který se co nejvíce přizpůsobí kontextu a prostředí vaší školy.

Nejprve popíšeme, jak se zorganizovat z hlediska managementu: kdo je manažer udržitelného rozvoje a kdo tvoří tým pro udržitelnost? Jak je vybrat? Jaké musí být jejich dovednosti a úkoly? Jak zavést rozhodovací proces a sdílet práci?

Dále v tomto dokumentu najdete všechny kroky související s návrhem vaší vlastní strategie, počínaje komunikačním plánem, analýzou vaší situace a potřeb, stanovením cílů a priorit, definováním vaší časové osy a nakonec, jak reportovat své aktivity a kontrolovat pokrok vašich akcí a jejich dopadů na udržitelnost.

Tým pro udržitelnost a role manažera udržitelného rozvoje

Tato část definuje obecné řízení projektu udržitelnosti ve vzdělávací instituci, popisuje její organizaci a očekávaný profil manažera udržitelnosti.

Nejprve je důležité si na začátku objasnit, že pro úspěch strategie udržitelnosti je nezbytné dát dohromady tým, který se může podílet na rozhodnutích, plánovat, provádět a/nebo monitorovat akce, o kterých bude rozhodnuto. Proces udržitelnosti vyžaduje použití více dovedností a musí být prováděn po dlouhou dobu a krok za krokem. Tým pro udržitelnost by mohl být složen například z manažera udržitelného rozvoje (viz níže), ředitele(ky), vedoucího technického úseku školy, vedoucího programů, školního správce atd.

Lidé tvořící tento tým (často nazývaný řídící výbor projektu udržitelnosti) mezi sebou nutně nemusí mít hierarchické vazby. Projektový tým sdružuje lidi s dovednostmi, které mohou přispět k úspěchu projektu (v komunikaci, finančním řízení, pedagogice atd.) a poměrně často jsou jeho členy i zástupci z řad samotných studentů. Práce probíhá několik měsíců (typicky je mezi vstupní diagnostikou a prvním zveřejněním výsledků časový horizont jednoho školního roku až 24 měsíců). Lidé proto musí mít možnost účastnit se projektu po celou dobu jeho realizace a účastnit se následných schůzek.

Nejdůležitější rozhodnutí jsou přijímána řídícím výborem, například: validace mapy zainteresovaných stran vzdělávací instituce, validace vize a prioritních otázek, validace akčního plánu, identifikace požadovaných lidských, technických a finančních zdrojů, distribuce úkolů v rámci akčního plánu, identifikace indikátorů atp.

Tento řídící výbor bere v úvahu očekávání různých zúčastněných stran ve vzdělávací instituci.

V řídícím výboru musí být přítomen alespoň jeden zástupce odpovědný za obecné směřování instituce, aby monitoroval práci a v případě překážek, problémů či různých omezení, ji mohl ovlivňovat. V opačném případě bude manažer udržitelnosti odpovědný za propojení s vedením školy.

Ale kdo je manažer udržitelného rozvoje a proč je důležitý jeho profil?

Manažer udržitelnosti školy je osoba, která ve spolupráci s multidisciplinárním týmem řídí strategii a akce školy související s udržitelností.

Domníváme se, že je důležité mít osobu nebo tým odpovědný za celkový proces, abychom měli někoho zodpovědného a odpovědného za konečné výsledky, kterých má být dosaženo. Je důležité mít vedoucího nebo vedoucího týmu, který povede strategii udržitelnosti. V další kapitole popíšeme, jak vybrat manažera udržitelného rozvoje podle hlavních dovedností a pracovního profilu, jakož i očekávaných úkolů a odpovědností jeho/jí a týmu pro udržitelnost.

Jak vybrat manažera(y) pro udržitelnost a tým pro udržitelnost?

Za prvé, manažerem udržitelného rozvoje (MUR) může být buď jedna osoba nebo může být tato role sdílena mezi více lidí.

Manažer (manažeři) udržitelného rozvoje nejsou zodpovědní pouze za vedení a podporu udržitelných projektů ve škole. Tato role vám nemusí být blíže známa a to je důvod, proč v této sekci odhalíme sadu konkrétních kompetencí, kterými by měl MUR disponovat.

Z hlediska řízení by bylo velkým přínosem, kdyby měl daný manažer průřezový pohled na školu, znal učební osnovy, různé výukové sekce, prostory, zaměstnance, prostředí a historii školy.

Ideální by také bylo, aby měl ve škole stálé zaměstnání, např. jako učitel, nebo jako administrativní pracovník, nebo jako manažer, který má na starosti oblast zdraví nebo školního vybavení atp. Může se stát, že si toto poslání zvolil dobrovolně, protože je přesvědčen o potřebě jednat v rámci komunity a zejména se žáky. V každém případě musí být k této roli vnitřně zavázán.

Protože to znamená další pracovní zátěž, pozice manažera udržitelného rozvoje musí být jasně označena v organizačním schématu instituce a poslání musí být dobře definováno. Je třeba vyhradit čas na řízení projektu udržitelnosti, což zahrnuje také čas věnovaný interní a externí komunikaci.

Kromě toho očekáváme, že MUR bude vybrán podle následujících dovedností a kompetencí.

Obecné znalosti

Dříve než učiníte rozhodnutí nebo zavedete do vaší školy některé udržitelné postupy, je nezbytné se ujistit, že **kandidát rozumí tématu změny klimatu a dopadů na životní prostředí**. Je také důležité, aby si MUR uvědomoval **sociální rámec a potenciální problémy existující v komunitách**, kde škola sídlí.

Jakmile jsou tyto základní znalosti zaručeny, MUR musí vědět, j**ak provést audit**, aby zjistil, jak škola ovlivňuje své prostředí z různých hledisek, jako jsou:

DOPADY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A UHLÍKOVÁ STOPA

LIDSKÁ PRÁVA, SPOKOJENOST A KVALITA ŽIVOTA PEDAGOGICKÉHO TÝMU A VŠECH PRACOVNÍKŮ ŠKOLY (VČETNĚ ADMINISTRATIVNÍCH PRACOVNÍKŮ, ÚKLIDOVÝCH SLUŽEB…)

NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

ETIKA, HODNOTY A SPRAVEDLIVÉ POSTUPY PŘEDÁVANÉ STUDENTŮM, A TEDY I SPOLEČNOSTI

K tomu je důležité mít **výzkumné a analytické kompetence**. Vědět, jak **shromažďovat a reportovat svá data**, je nezbytné pro posouzení aktuální výkonnosti a účinnosti vaší strategie. Zároveň musí být manažer udržitelnosti **flexibilní** a mít d**obré komunikační schopnosti**, protože bude v kontaktu s lidmi z různých oborů a zázemí.

Manažer udržitelnosti školy by měl **prokázat rozsáhlé znalosti o fungování školy**, **jejích jednotlivých útvarech**, jejích výzvách a procesech a konečně také funkcích a cílech.

Vůdčí schopnosti

Dobrý manažer musí vědět, jak **být dobrým vůdcem**, a udržitelný manažer musí dělat totéž s mimořádnou odpovědností zapojit a motivovat svůj tým do toho, co by mohlo být novým procesem v jejich každodenních činnostech. MUR musí zajistit, aby výzvy a změny byly přiměřené a přizpůsobené jeho spolupracovníkům. Aby se i oni sami cítili aktivními členy udržitelného procesu ve své škole.

MUR by měl být schopen **delegovat úkoly a zmocnit tým**, aby se s těmito úkoly vypořádal sám. MUR by také měl **efektivně komunikovat** o změnách a **podporovat tým** v procesu adaptace na nové postupy. Pokud jde o měkké dovednosti, tak nezbytnými vlastnostmi jsou **empatie, pozorné naslouchání a autenticita**. Je velmi důležité udržet celý tým s MUR na stejné vlně.

Silný vůdce musí být schopen **činit rozhodnutí s ohledem na nejlepší zájmy školy**, ale také jejích zainteresovaných stran a životního prostředí.

Progresivní, kreativní a otevřený příležitostem

MUR musí mít otevřenou mysl a musí být schopen postřehnout, jak se svět vyvíjí, s **cílem hledat příležitosti**, které zabrání tomu, aby škola zůstala pozadu.

Pro vytvoření účinné strategie je zásadní vidět u**držitelnost jako příležitost pro školu**. Manažer udržitelnosti bude schopen spojit úsilí o udržitelnost a lepší obecný výkon školy, což vyžaduje **kompetence předvídat a plánovat**. Kromě toho je klíčové zachovat si **globální strategické myšlení**, aby bylo možné přijmout současnou investici času a zdrojů, a počkat na její pozitivní dopady a výsledky pro školu, životní prostředí a komunitu, které se dostaví později.

Inovace a kreativita budou cenné při řešení nových výzev a hledání jejich řešení. Brainstorming s týmem, studenty a dalšími zainteresovanými stranami a sdílení různých kreativních nápadů povede školu k nalezení nejlepší cesty k udržitelnosti. Jak řekl Albert Einstein: "Pokud budete vždy dělat to, co jste vždy dělali, vždy dostanete to, co jste vždy dostali."

Analytické schopnosti

Jak jsme již zmínili, pro dobrého manažera udržitelnosti je nezbytné mít **výzkumné a analytické dovednosti**, aby mohl posoudit, zda jsou výsledky dostatečně hodnotné ve srovnání s úsilím o udržitelnost.

Průběh školního výkonu ovlivní rozhodnutí, která budou utvářet pokračování strategie udržitelnosti, a to zda některé iniciativy musí být úplně staženy z praxe, být přizpůsobeny nebo zda bychom měli zahrnout nové akce k dosažení našich cílů.

Před implementací našich různých akcí udržitelnosti je také nutné **vyhodnotit zdroje** (rozpočet, čas, personál), které budeme muset investovat, abychom je uvedli na trh, a posoudit, zda jsou **očekávané přínosy a výsledky dostatečně výhodné pro školu** a její účel.

Dobré komunikační schopnosti

TTransparentní a efektivní komunikace je pro MUR velmi důležitá. Musí být schopen jasně prezentovat strategii udržitelnosti a objasnit jak je tato strategie začleněna do globální strategie a účelu školy.

IInterně musí zaměstnanci školy, vzdělávací tým, studenti a rodiny rozumět cílům a jejich roli a příspěvku ke strategii. A také stavu strategie, kde jsme a kam směřujeme, jaké jsou naše cíle a proč je sledujeme.

Navenek by komunita a další zainteresované strany měly snadno pochopit, proč je udržitelnost pro naši školu důležitá, a iniciativy a úsilí, které vyvíjíme, budou mít pozitivní dopad na společnost a životní prostředí. Toto vnímání našeho okolí povede k dobré pověsti naší školy.

Popis profilu manažera udržitelnosti

TVRDÉ DOVEDNOSTI

- Obecné znalosti o otázkách udržitelnosti a životního prostředí
- Řízení rizik udržitelnosti
- Znalost komunity, kde škola sídlí
- Hluboká znalost školských útvarů

- Učitelské a vzdělávací dovednosti (pro školení týmů, zaměstnanců...)
- Hodnotící, analytické a výzkumné a monitorovací dovednosti
- Kompetence projektového řízení
- Schopnost rozhodování
- Techniky brainstormingu a procesu tvorby (schopnost využívat nástroje kolektivní inteligence)
- Plánování a předvídavost
- Globální strategické myšlení

MĚKKÉ DOVEDNOSTI

- Flexibilita
- Dobré vztahové schopnosti
- Výborné komunikační kompetence
- Schopnost vedení (schopnost přimět lidi, aby spolupracovali)
- EEmpatie, pozorné naslouchání a autenticita (emocionální inteligence)
- Schopnost být inovativní a kreativní
- Schopnost průběžně aktualizovat a opakovat získané znalosti

Ustanovení řídícího výboru pro udržitelnost

AJak bylo řečeno v úvodu, není možné, aby manažer (manažeři) udržitelného rozvoje pracovali sami. Zaprvé proto, že udržitelnost je artikulovaný fenomén a je zapotřebí více dovedností a kompetencí, abychom se s ním vypořádali.

Za druhé také proto, protože školy jsou složité systémy, a aby bylo možné dosáhnout soudržných výsledků, je zásadní zapojit hlavní aktéry, kteří ve škole hrají roli.

Konečné rozhodnutí o složení řídícího výboru udržitelnosti bude záviset na konkrétní organizaci školy. Přesto můžeme identifikovat některé profily, které by měly být součástí tohoto výboru:

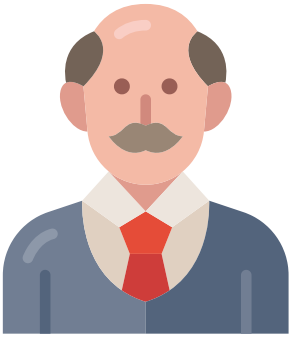

Ředitel(ka) nebo někdo zastupující vedení, protože se jedná o strategii školy, a rozhodnutí musí schválit vedení

Administrativní personál, protože některé strategie mohou vyžadovat určitý rozpočet nebo povolení

Vybraní učitelé jako zástupci ostatních učitelů a osoba/lidé zastupující nepedagogické zaměstnance školy. Plán udržitelnosti může mít dopad na všechna oddělení (studijní i nestudijní útvary) školy, proto je účast zástupců zaměstnanců nezbytná pro zvážení rozhodnutí, která je ovlivní.

Začlenění samotných **studentů** by mohl být zajímavý nápad!

Určení úkolů, odpovědností a jejich rozdělení

Jakmile ředitel nebo jeho delegáti vyberou manažera (manažery) pro udržitelnost a udržitelnost je zavedena, je čas identifikovat hlavní úkoly a akce, a rozdělit je mezi manažery udržitelného rozvoje, tým udržitelnosti a zainteresované strany. Nejprve bude manažer udržitelného rozvoje **zkoumat a analyzovat rámec**, ve kterém působí, a studovat vnější vlivy a dopady způsobené školou při realizaci jejích aktivit (předávání znalostí, rozvoj kompetencí a dovedností, předávání hodnot, mimoškolní činnosti...). Tento úkol může zahrnovat:

Vytvoření mapy zainteresovaných stran, např. všech osob a organizací, které musí být zapojeny do procesu a které mají zájem nebo vliv na aktivity školy související s udržitelností.

Identifikace aktivit školy s dopadem na udržitelnost.

I Analýza současných akcí/projektů prováděných školou.

S těmito informacemi bude MUR schopen **nastavit relevantní a přizpůsobené cíle** a vyvinout různé strategie udržitelnosti pro školu s cílem:

- Zajistit, aby jejich postupy a činnosti byly šetrné k životnímu prostředí,

- I snížení jejich negativních vnějších vlivů, a

- posilovat jejich pozitivní dopady, vytvářet hodnotu pro školu a společnost a přispívat k dosažení cílů OSN pro udržitelný rozvoj (SDG). **MUR bude spolupracovat s ostatními členy týmu** a kolegy odpovědnými za různé služby a aktivity školy, jako je ředitel, vedoucí učebních osnov a programů, osoba/lidé odpovědní za zajištění materiálu, energie, stravy, dopravní služby atd. Cílem je identifikovat, vybrat a následně implementovat nejrelevantnější strategie, procesy a akce, které povedou ke zlepšení jejich udržitelné výkonnosti z globálního přístupu.

Manažer udržitelnosti popíše strategii udržitelnosti školy interním i externím zainteresovaným stranám. Vysvětlí důvody proč byla zvolena tato strategie, kroky a opatření, která je třeba zavést, definuje příspěvek každého zainteresovaného subjektu, cíle a očekávané výsledky a výhody její implementace.

MUR bude mít důležitou roli při monitorování strategií a **podávání zpráv řediteli/-ce** nebo správní radě, kteří schválí rozpočet a opatření, která mají být provedena, aby byla v souladu s globální strategií a účelem školy.

MUR **řídí vedoucí pracovníky** různých akcí aby zajistil, že **projekty probíhají správně**, že je dosahováno milníků a cílů, či aby odhalil jakýkoli druh problému v procesu a **našel řešení a alternativy** v nastaveném způsobu spolupráce. A to vše při dodržení rozpočtu.

Manažer udržitelnosti **shromáždí potřebná data** a bude dohlížet na vypracování zpráv sledujících pokrok v oblasti udržitelnosti školy. Tyto údaje a zprávy budou nejen cenným nástrojem k pochopení toho, jak dobře probíhá udržitelný proces, ale také základním prvkem pro rozhodnutí, která mají být učiněna pro pokračování nebo/a přizpůsobení dosažení strategie a cílů.

Aby bylo možné identifikovat úkoly a přidělit odpovědnosti, doporučujeme každé škole připravit matici RACI (Responsible Accountable Consulted Informed). Díky tomuto procesu je možné organizovat úkoly krok za krokem, které je třeba provést, implementovat strategii a určit, kdo co dělá. V kapitole níže následuje příklad matice RACI, ale mějte na paměti, že může být individuálně upravena podle organizace vaší školy.

Matice RACI

Jak můžete vidět, u každého úkolu specifikujeme úroveň zapojení každého zainteresovaného subjektu: R jako odpovědný, A jako zodpovědný, C jako konzultovaný a I jako informovaný.

Úkol	**Manažer udržitelnosti**	**Ředitel/ka**	**Vedoucí programů (pedagogika)**	**Vedoucí technických aspektů školy**	**Zúčastněné strany (zástupci rodičů / ostatní)**
Vytvoření mapy zainteresovaných stran	R	A a C	C	C a/nebo I	C a/nebo I
Identifikace akcí školy s dopadem na udržitelnost	R	A a C	C	C	I
Analýza aktuálních akcí/projektů realizovaných školou	R	C	C	C	I
Nastavení relevantních a přizpůsobených cílů	R	R a C	C a I	C a I	I
Vytvoření plánu strategií k dosažení cílů	R a C	C	C a A	C a A	I
Monitorování strategie a reportování	R a A	I	C	C	I

Zavedení dialogu o udržitelnosti se zúčastněnými stranami a komunikačního plánu

Komunikace je jedním z nejdůležitějších aspektů, na které musíme myslet při práci na naší strategii udržitelného rozvoje. Obzvláště důležité je vytvořit komunikační plán s cílem šířit informace a informovat všechny zúčastněné strany o tom, jaké kroky podnikáme na ochranu životního prostředí, naší společnosti a budoucích generací. Kromě toho je cílem komunikace také zapojit zúčastněné strany do procesu udržitelnosti.

Povídání o cílech a úsilí, kterými škola plánuje chránit planetu a mít pozitivní dopad na své studenty a místní komunitu, umožňuje nejen informovat o jejich iniciativách, ale může být také zdrojem inspirace pro ostatní školy, firmy a domácnosti.

Můžeme rozlišit 2 hlavní druhy komunikace:

ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ

Tento typ komunikace má za cíl informovat o činnostech školy a jejich pokroku. Můžeme si představit mnoho způsobů, jak zveřejnit relevantní informace o našem procesu udržitelnosti, jako je místní zpravodaj, zveřejňování informací na našich webových stránkách a/nebo sociálních sítích, konferencích, zveřejňování reportů.

DIALOGY

Na druhé straně máme možnost komunikace, kdy se zainteresované strany aktivně účastní dialogu. To umožňuje slyšet jejich zpětnou vazbu ohledně různých zrealizovaných akcí a rozhodnutí. Jejich příspěvky mohou také představovat zdroj nápadů pro nové iniciativy nebo pro zlepšení strategického plánu. Můžeme povzbudit všechny zaměstnance školy, studenty, rodiny a členy komunity, aby se zapojili. Tyto dialogy mohou mít velmi různé podoby v závislosti na našich potřebách: můžeme organizovat debaty, schůzky, diskuze u kulatého stolu a také můžeme vytvořit metodu, kde se zainteresované strany mohou vyjadřovat buď osobně, nebo pomocí online schránky či dotazníku.

Je důležité pokaždé upřesnit, co je cílem naší komunikace a kdo je naší hlavní cílovou skupinou, abychom mohli zvolit nejefektivnější způsob komunikace ke splnění našeho cíle.

Dále doporučujeme vytvořit kalendář, ve kterém bude zaznamenáno kdy budete pravidelně zveřejňovat informace nebo vést dialog se všemi zúčastněnými stranami, aby byla zajištěna jasná transparentnost, aby každý byl informován o pokroku vašich iniciativ, o výzvách, které stále existují, a konečně, abyste motivovali vzdělávací komunitu, aby se též zapojila do procesu udržitelnosti.

Current situation analysis

Analýza současné situace se zaměřuje na to jak porozumět tomu, co se ve vaší škole aktuálně děje, jak hodnotit její efektivitu z hlediska udržitelnosti a jak změřit atmosféru mezi učiteli, studenty a zainteresovaných stran s ohledem na udržitelné postupy.

Začněme s významností nebo-li materialitou jako principem definování sociálních a environmentálních témat, která jsou pro vaši školu nejdůležitější.

Posouzení významnosti bylo provedeno v raných fázích projektu, aby se definovaly potřeby škol, pedagogů a zúčastněných stran s cílem pomoci pochopit, uspořádat a stanovit priority věcných a ostatních témat.

S podobným hodnocením lze pracovat i ve vaší škole. Hodnocení pomůže najít problémy ve škole, které je třeba řešit. Oblasti, které je třeba kontrolovat, jako jsou: životní prostředí, sociální rovnost ve škole a správa věcí veřejných, které nevyhnutelně dovedou školu na udržitelnější cestu.

Otázky udržitelnosti pokrývají širokou škálu témat. Některé jsou běžné a snadno napravitelné, např. jako je dojíždění do školy, školní obědy, místní dodavatelé a nakládání s odpady. Tato témata mohou být skvělým začátkem.

Posouzení významnosti, které provede Manažer udržitelnosti a jeho tým, přinese řadu témat která lze řešit. Je důležité identifikovat, které problémy ovlivňují chod školy, a vytvořit seznam dosažitelných cílů.

Když je určen manažer udržitelného rozvoje a jeho tým, mohou společně prostřednictvím průzkumů a dotazníků hodnotit různé oblasti školy a jejích členů, sledovat aktuální trend, aby získali lepší přehled o naléhavých problémech.

Po provedení tohoto zhodnocení a odsouhlasení dosažitelných otázek je důležité navázat a udržovat komunikaci s ostatními učiteli, rodiči, zainteresovanými stranami a dodavateli. Záležitosti mající dopad na rodiče a studenty, nebo jsou jimi ovlivněny, by měly být hodně propagovány a mělo by se o nich aktivně informovat, aby se šířily informace o pokračujícím pokroku projektu.

Instituce proto musí provést diagnostiku výchozí situace tím, že se vnitřních a vnějších subjektů dotazuje na to, co je již zavedeno do praxe. Poté je nutné je vyslechnout, abychom zjistili jejich očekávání a upřednostnili problémy, které bude třeba následně řešit. Tato počáteční diagnóza také umožňuje definovat obecnou politiku udržitelnosti ve spolupráci se zúčastněnými stranami, protože ty musí být do procesu zapojeny od samého počátku.

IJe důležité si uvědomit, že každá škola a její komunita jsou jiné. Každá škola bude mít různé odpovědi na stejné otázky, neexistuje žádná špatná nebo správná odpověď, pokud škola směřuje k pozitivnímu výsledku.

Některé školy mohou zjistit, že jejich prioritní oblasti jsou více spjaty s životním prostředím, zdravím a blahobytem jejich studentů a zaměstnanců, zatímco jiné mohou chápat, že jsou v otázkách životního prostředí poměrně pokročilé a postrádají pozornost věnovanou správě věcí veřejných a sociální rovnosti. Další příklad prioritních oblastí pro školy naleznete ve zprávě o významnosti vytvořené v tomto projektu. **(LINK)**

Analýza současné situace umožní každé škole sledovat její současné chování a jakmile budou zavedeny strategie, tak to bude fungovat i jako připomínka toho, jak daleko škola na své cestě ušla.

Stanovení cílů

Jako v každé strategii je jedním z klíčových kroků stanovení cílů, kterých má být dosaženo.

Za prvé, co je to cíl?

Cíl představuje **vizi a výsledek**, který chce vaše škola uskutečnit při implementaci své strategie udržitelného rozvoje. Cílem je konec vaší cesty. Abyste mohli určit, čeho chcete dosáhnout, musíte nejprve vědět, jaký je váš výchozí bod. Jakmile dokončíte analýzu, budete mít svou současnou situaci jasně popsanou (viz krok: Analýza situace).

Poté budete muset vybrat příslušné oblasti, na které se chcete zaměřit. Evropská zprávy o významnosti definovala, že 5 hlavních problémů na evropské úrovni jsou tyto následující:

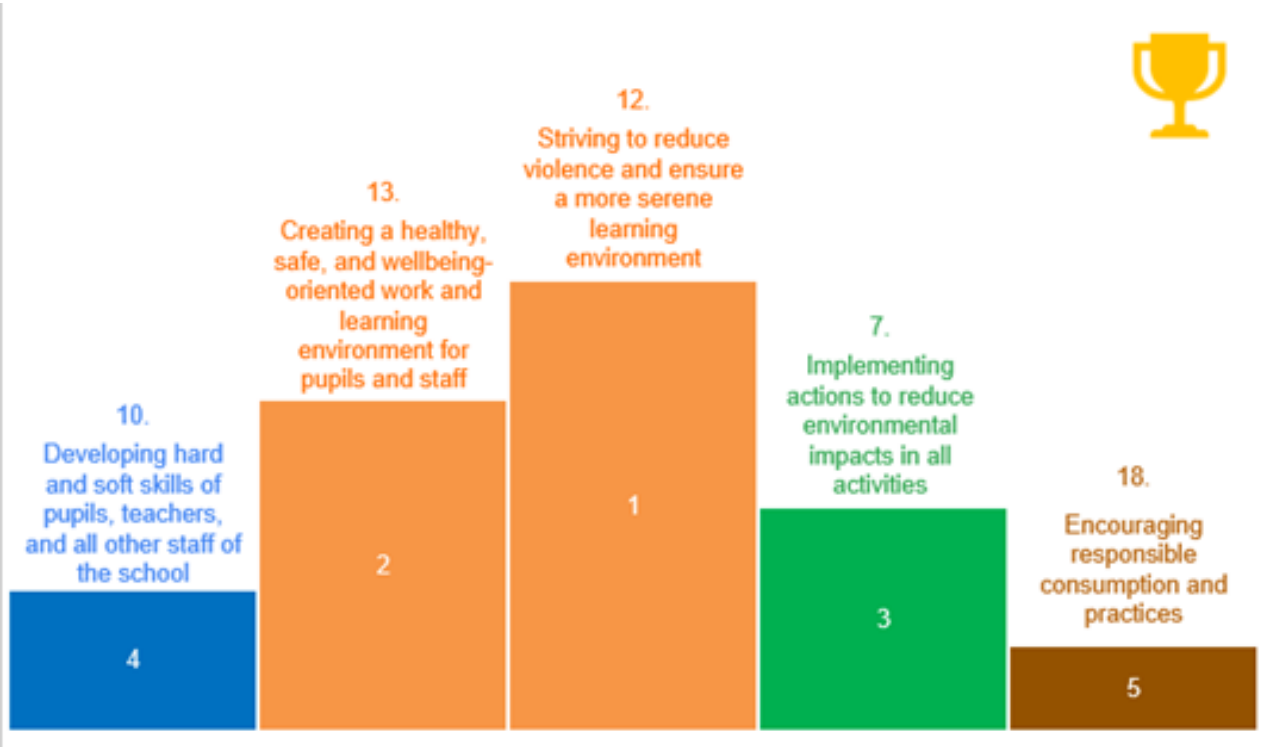

Můžete objevit další relevantní oblasti zaměřené na vaši zemi a získat více inspirace při prostudování kompletní zprávy.

Samozřejmě budete muset identifikovat své klíčové oblasti podle své vlastní situace a zpětné vazby od vašich zainteresovaných stran.

Cíle, kterých chcete dosáhnout, musí mít určité specifické rysy, aby byly pro vaši organizaci významné. Velmi často se hovoří o **cílech SMART (konkrétní, měřitelné, dosažitelné, relevantní a časově ohraničené)**. Navrhujeme, abyste takové aspekty zvážili, ale chceme některé také zvláště zdůraznit:

Účelově řízený

např. tým udržitelnosti by měl chápat, jaké jsou hodnoty školy a jejích zainteresovaných stran, a tyto hodnoty by měly být zahrnuty do vašich cílů

Krátkodobé, střednědobé nebo dlouhodobé

např. měli byste odhadnout, kolik času je potřeba k dosažení daného cíle: stačí jedna vyučovací hodina, možná budete potřebovat pololetí nebo celý školní rok

Použitelné

protože vaše cíle by měly být funkční. Měli byste říct „chceme, aby naše škola byla bez plastů“ nebo „chceme dosáhnout školního prostředí s nulovým násilím“

Měřitelné

čím přesnější jste a čím více si stanovíte kvantitativní cíle, tím lépe můžete měřit své akce

Uveďmě si příklady:

- l Naše škola chce rozvíjet měkké dovednosti žáků tím, že proškolí minimálně 30 % zaměstnanců a minimálně 50 % studentů zajistí doplňkové aktivity do konce akademického roku.
- Naše škola chce do konce semestru zlepšit informovanost 70 % studentů a učitelů v oblasti udržitelnosti.

Jak vidíte, stanovení cílů je do značné míry spojeno s indikátory. Proto v dalších kapitolách rozpracujeme definici KPI (Key Performance Indicators).

Postupujte prosím krok za krokem, dokud se nedostanete k praktickým nástrojům, které pomohou vaší strategii úspěšně realizovat.

KPI

Nejprve musíte rozlišovat mezi dvěma typy indikátorů.

- **klíčové ukazatele výkonu (KPI);**
- **ukazatele pro monitorování procesu.**

Co je KPI?

Klíčový ukazatel výkonu (KPI) jsou měřitelná data která analyzují, jak efektivně škola dosahuje svých cílů (viz kapitola Stanovení cílů).

Klíčové ukazatele výkonnosti musí být jasně promyšlené a dobře strukturované. Umožňují měřit dopad akcí za účelem dosažení stanovených cílů. Pomáhají každému poznat, co se od něj očekává, a upravit akční plány: vybrat nebo zachovat ty, které výrazně přispívají k dosažení cílů, a vypustit ty, které nefungují nebo fungují jen nepatrně.

.

Co je monitorovací indikátor?

Monitorovací indikátor poskytuje pravdivý obraz o pokroku vašeho akčního plánu a vašeho procesu udržitelnosti.

Monitorovací indikátor poskytuje pravdivý obraz o pokroku vašeho akčního plánu a vašeho procesu udržitelnosti.

Aby manažer udržitelnosti koordinoval váš přístup k udržitelnosti, musí zavést oba typy ukazatelů. Jeden vám umožní oživit komunitu a implementaci akcí (monitorovací indikátory) a druhý (KPI) vám umožní měřit dopad akčního plánu na vaše zainteresované osoby, společnost a dosažení cílů.

Níže je uveden příklad, který tyto pojmy objasní:

Škola si dala za cíl nulové násilí v celém svém zařízení během příštího roku a hodlá realizovat akci na zvýšení povědomí o nenásilné komunikaci mezi všemi studenty.

Monitorovacím ukazatelem by mohlo být procento žáků, kteří byli informováni o nenásilné komunikaci, což měří nasazení akce v průběhu roku.

KPI by mohl být počet incidentů násilí, které měří jako výsledek

Jak nastavíte perfektní KPI?

Ideální je nastavit jeden KPI na cíl. Někdy může být zajímavé mít jich několik, ale pozor, vybírejte pouze ty, které skutečně měří **výsledek**, tedy **dopad** vašich akcí.

Tento ukazatel je proto nutné kvantifikovat, aby bylo možné měřit účinnost akcí ve vztahu k vaší strategii udržitelnosti a vašim konkrétním cílům (viz předchozí krok).

Myslete na „jednoduchost“. KPI musí být snadno srozumitelné a měřitelné. K výběru KPI lze použít SMART (specifická, měřitelná, dosažitelná, relevantní a časově ohraničená) kritéria, která zajistí, že budou dobře přizpůsobeny cílům, dobře promyšlené a dosažené.

Abyste si byli jisti, že je klíčový ukazatel výkonu relevantní, můžete zkontrolovat zda bude řídit rozhodnutí, nikoli jiné problémy.

Pokud je například vaším cílem snížit znečištění, je míra znečištění velmi složitým KPI k měření, ale můžete si vybrat několik jednoduchých KPI, jako je spotřeba energie, spotřeba vody, produkce odpadu,...

Jak nastavíte nejlepší monitorovací indikátory?

Monitorovací indikátory musí umožňovat sledování pokroku v přístupu udržitelnosti. Mohou zahrnovat ukazatele zdrojů (lidské, materiální, finanční zdroje) nebo ukazatele nasazení (% provedených úkolů, % zúčastněných osob atd.).

Monitorovací indikátory jsou propojeny s akčním plánem. Měly by umožnit zjistit, zda škola dělá to, co řekla, že bude dělat včas.

Panel monitorovacích ukazatelů musí být analyzován s řídícím výborem udržitelnosti pravidelně (například měsíčně nebo čtvrtletně), zatímco ukazatele výkonnosti jsou analyzovány na roční, pololetní bázi a vedou k úpravám strategie a akčních plánů.

Upřednostňujte akce, které mají být realizovány v souladu s cíli, přemýšlejte o prostředcích, které spolu souvisí (finanční, lidské, technické, organizační...)

Víme, že všechny vaše cíle jsou pro vaši školu relevantní. Je však nereálné jich všech dosáhnout současně s přihlédnutím k různým proměnným:

Lidské zdroje

kolik učitelů je k dispozici pro práci na tomto projektu? Kolik lidí je již připraveno na konkrétní téma? Možná některé vaše potřeby čí školení jsou již připraveny/zrealizovány.

Dostupný rozpočet

akce, které vás povedou k dosažení cíle, vyžadují určitý rozpočet nebo jsou zcela zdarma? V prvním případě, kolik času potřebujete k nalezení takového rozpočtu?

Potřebný čas

jak již bylo řečeno, některé akce mohou být okamžité, jiné zaberou více času. V závislosti na časové náročnosti můžete uspořádat několik akcí v různých okamžicích akademického roku.

Naléhavost

nakolik si myslíte, že je velmi naléhavé zasáhnout v konkrétní oblasti?

Když vezmete v úvahu všechny tyto body, uvědomíte si, že musíte upřednostnit akce, které hodláte podniknout. Vaše akce mohou mít **vysokou, střední nebo nízkou prioritu**. Skutečnost, že akce má nízkou prioritu, neznamená, že pro školu nemá hodnotu. Může to znamenat, že jiné oblasti jsou dramatičtější než jiné, nebo že je třeba nutné čelit jiným oblastem nejdříve, aby se připravila půda pro další akce.

Níže je názorný příklad pro inspiraci k provedení vaší analýzy. Tato tabulka je také nástrojem, který můžete použít k vytvoření strategie udržitelného rozvoje:

Potřeba nebo oblast, kterou je třeba řešit (vyplývající z analýzy potřeb)	Cíl	KPI	Aktivita(y) k dosažení cíle*	Lidské zdroje zapojené do činnosti	Potřebný rozpočet	Čas na realizaci aktivity	Urgency	Priority
	Snížit případy šikany ve škole a vytvořit lepší prostředí							Vysoká Střední Nízká

*Mnoho příkladů nástrojů a činností naleznete v sekci 3

Zde je další příklad, jak prioritizovat své problémy:

První krok: identifikujte problémy nebo otázky a témata, kterými se musíte ve vaší organizaci zabývat. Za tímto účelem jste již provedli svou studii materiality a některé problémy jste vybrali a jiné vyřadili.

Například:

- Q1 = snížení odpadu v jídelně
- Q2 = snížení spotřeby uhlovodíků na vytápění
- Q3 = poskytování sociální nebo lékařské pomoci znevýhodněným žákům
- Q4 = pozvání spolků proti násilí ve třídě
- Q5 = rozvíjet dialog se zaměstnanci
- Q6 = proškolit zaměstnance v první pomoci
- Q7 = školit učitele v nenásilné komunikaci
- O8 = organizovat rozvrhy učitelů tak, aby mohli pracovat jako tým

Krok 2: Doplňte tabulku uvedením důležitosti každého problému pro vaši organizaci a aktuálního výkonu vaší organizace v této záležitosti.

Můžete použít následující měřítko:

Pro důležitost (zvyšující se pořadí od 1 do 5):

- 1 = Problém má malý dopad na organizaci nebo její zainteresované strany, společnost a životní prostředí
- 2 = Neřešení tohoto problému může ohrozit fungování organizace nebo neřešení bude mít omezený dopad na její zainteresované strany.
- 3 = Řešení tohoto problému je zásadní pro pokračování projektu
- 4 = Kontrola tohoto problému je nezbytná pro dosažení celého projektu
- 5 = Kontrola této záležitosti je nezbytná pro existenci organizace nebo pro udržitelnost zainteresované strany

Pro výkon můžete použít toto měřítko:

- 1 = nedodržování toho co bylo nadefinované, organizace si neví rady a nedělá co má
- 2 = jsou pozorovány odchylky od toho, co se očekává
- 3 = organizace již určila opatření ke zlepšení, která by mohla být přijata
- 4 = organizace sleduje problém a plánuje své kroky
- 5 = Organizace jde v tomto ohledu příkladem

Otázka	Důležitost směrem k organizaci	Aktuální výkon
Q1 = snížení odpadu v jídelně	2	3
Q2 = snížení spotřeby uhlovodíků na vytápění	4	2
Q3 = poskytování sociální nebo lékařské pomoci znevýhodněným žákům	3	4
Q4 = pozvání spolků proti násilí ve třídě	5	2
Q5 = rozvíjet dialog se zaměstnanci	2	3
Q6 = proškolit zaměstnance v první pomoci	3	5
Q7 = školit učitele v nenásilné komunikaci	5	1
Q8 = organizovat rozvrhy učitelů tak, aby mohli pracovat jako tým	2	1

Krok 3:

Zakreslete otázky do grafu a vyvoďte závěry:

Závěr:

V naší situaci a pro tento rok jsou prioritními problémy, které je třeba řešit:

- Q2 = snížení spotřeby uhlovodíků na vytápění
- Q4 = pozvání spolků proti násilí ve třídě
- Q7 = školit učitele v nenásilné komunikaci
  a je třeba posílit otázky:

- Q3 = poskytování sociální nebo lékařské pomoci znevýhodněným žákům
- Q6 = proškolit zaměstnance v první pomoci

Definujte plánovací proces a milníky

Zaměření je nejdůležitější dovedností pro každou organizaci (školu) v dnešní společnosti. Ve světě přetíženém informacemi a rozptýlením různého charakteru to vyžaduje dávku soustředění, abychom dosáhli něčeho, co stojí za to. V dnešní době jsou školy zaplaveny řadou konkurenčních priorit, ale aby byly skutečně efektivní, musí mít silný smysl pro směr a účel. To znamená, že musí rozumět:

- **ČEHO chtějí dosáhnout (svých cílů);**
- **PROČ chtějí těchto cílů dosáhnout (filozofie, vize a poslání);**
- **JAK je hodlají splnit (svůj strategický plán).**

Strukturovaný proces plánování je pro školy zásadní pro budoucí úspěch, zvýšení hodnoty a dopadu. Proces plánování strategie udržitelnosti ve školách by měl být považován za dynamickou sílu, která poskytne nové příležitosti, identifikuje udržitelné a hodnotné iniciativy, které je zúročí, a tyto iniciativy rychle a efektivně zavede. Školy musí být dostatečně adaptabilní, aby se vypořádaly s rychlými změnami. V tomto případě by plánování mělo proběhnout jednou během školního roku s ohledem na nové výzvy, které mohou mít dopad na nově vyvinutou strategii udržitelnosti.

Strukturované plánování určí, jak škola dosáhne milníků své strategie udržitelnosti při zachování své vize a hodnot. Bez plánu na dosažení těchto milníků zůstanou abstraktní a nedosažitelné, a pokrok by byl nepravděpodobný. V této situaci bude strategický plán sloužit jako plán, který školám pomůže dosáhnout toho, kam chtějí se svou strategií udržitelnosti jít.

Strategie udržitelnosti by měla být naplánována tak, že spojí všechny zainteresované strany školy, aby zhodnotily současnou situaci a nastínily vizi školy do budoucna. Zainteresované strany jsou jednotlivci a jakékoli jiné organizace, na které mohou mít školy vliv nebo které mohou mít vliv na školu.

Ze tří důvodů je vstup zainteresovaných stran zásadní pro rozvoj úspěšné strategie – pro začátek může reakce na obavy zainteresovaných subjektů vyústit v prospěšnější strategii, protože naslouchání problémům, o kterých se zainteresované osoby, studenti a další členové personálu školy domnívají, že jsou důležité, může pomoci. Za druhé, zúčastněné strany slouží jako systém včasného varování. Škola bude schopna snižovat rizika a rychleji reagovat na měnící se očekávání, pokud bude reagovat na obavy zúčastněných stran ohledně nových a rychle se objevujících výzev s ohledem na strategii udržitelnosti. A konečně, zúčastněné strany mohou přinést úroveň výzvy, která se ve škole vyskytuje jen zřídka.

Aby škola a její zainteresované strany vytvořili co nejsilnější strategii udržitelnosti, měli by analyzovat její silné a slabé stránky, dostupné zdroje a příležitosti. Jak již bylo řečeno, během fáze plánování škola vypracuje vizi, popíše účel strategie a stanoví dlouhodobé a perspektivní milníky.

Cíle strategie by měly zahrnovat operační cíle a dílčí milníky, které je třeba splnit. Strategie musí mít jasné cíle a podpůrné akce, které jsou propojeny s metrikami, za které nese odpovědnost každý. Milníky by měly být dostatečně adaptabilní, aby umožňovaly rekalibraci a redistribuci zdrojů na základě vnitřních a vnějších sil.

Je třeba poznamenat, že milníky strategie udržitelnosti se budou od školy ke škole měnit v důsledku různých vnějších a vnitřních proměnných. Existují však některé společné rysy, které by měly všechny školy zvážit a vyhodnotit alespoň dvakrát ročně. Jako milníky lze hodnotit blaho studentů, učitelů a dalšího personálu školy, environmentální aspekty, jako je spotřeba a využívání zdrojů, a obecná spokojenost po implementaci strategie udržitelnosti. Milníky musí být:

Smysluplné

milníky by měly specifikovat měřitelná zlepšení výkonu (změna KPI) za určité časové období (např. škola sníží emise uhlíku o X % během příštích X let).

Materiální

milníky by měly jasně souviset s primárními strategickými cíli školy a oblastmi dopadu.

Úplné

milníky by měly řešit nejvýznamnější sociální, environmentální a ekonomické dopady školy.

Konzistentní

milníky by měly být v průběhu času přiměřeně stabilní, aby interní a externí zainteresované strany mohly zkoumat, jak se výkon rok co rok mění.

Ambiciózní

školy by si měly vytvářet cíle, které přesahují rámec běžného akademického roku.

Plánovací přístup pro strategii udržitelnosti umožní školám motivovat celou komunitu k akci a ke změně. Tím, že cíle školní strategie udržitelnosti budou spíše hmatatelné než abstraktní, bude škola schopna zapojit své zainteresované strany a pomoci jim, aby se ujali své role v tomto procesu.

Tento typ plánovacího přístupu poslouží k zachycení srdcí a myslí každého v komunitě a umožní jim být součástí něčeho většího, a zároveň nabídne účel a proces. Tato motivace může být kritickou složkou prosperující školní komunity, která vede k příznivým výsledkům, jako je silné udržení učitelů a zapojení studentů. Dokonce i proces spolupráce při vytváření strategie udržitelnosti může mít významný dopad na školní komunitu.

Kontrolní reportování

Předchozí části textu seznámily čtenáře s průvodcem krok za krokem k budování strategie udržitelného rozvoje. K dokončení pracovního programu vám nyní musíme ukázat, jak uspořádat obsah zprávy.

Než upřesníme, co by měla zpráva obsahovat, musíme si promluvit o jejích čtenářích.

Kdo bude číst zprávu?

Nejprve jej budou číst studenti, učitelé, rodiny a zaměstnanci školy.

Pro tuto cílovou skupinu je nutné zaznamenávat realizované aktivity, kontexty, období a zúčastněné partnery, a vážit si lidí, úspěchů, atmosféry a pohostinnosti. Cílem je ukázat, že projekt je živým podnikem, že oslovuje vzdělávací komunitu a žáky, a že spojuje energii mladých lidí a dospělých k dosažení globálního cíle, který přesahuje individuální zájmy a slouží veřejnosti jako celku. Poselství které je třeba předat, je v podstatě toto: tento projekt má svůj účel a mladí lidé jsou do něj aktivně zapojeni. Učitelé a zaměstnanci poskytují poradenství, jsou angažovaní a jsou činiteli změny.

Za druhé, měli byste se také zaměřit na externí zainteresované strany vaší školy, jako jsou instituce, finanční partneři, dodavatelé, vládní úředníci, zástupci jiných škol, se kterými spolupracujete, společnosti, které přijímají vaše studenty na stáž,...

Tyto zainteresované strany, které byly obvykle vyzvány na začátku projektu, aby vyjádřily svůj názor na problémy a priority, chtějí vědět, zda je dosahováno hmatatelných výsledků. Je proto nutné jim pravidelně, jednou ročně, maximálně každé dva roky, poskytovat ukazatele výsledků (KPI). Pro ně je skutečně důležitý pokrok v oblasti snižování emisí skleníkových plynů nebo spotřeby energie, snižování násilí a nezdvořilosti, zvyšování kvality života a pracovních a vyučovacích podmínek... v podstatě se podívají na čísla, aby změřili, zda jejich investice (politické, finanční, osobní) přinášejí ovoce.

Stručně řečeno, zpráva musí uvádět:

PRO KOHO?

Všechny zúčastněné strany, interní i externí.

PROČ?

Informovat, zvyšovat povědomí a vzdělávat, sdílet informace a pokračovat ve spojování energií kolem globální věci.

KDY?

SZprávy o strategii udržitelného rozvoje se obvykle vypracovávají každý rok. Protože však tyto zprávy vyžadují čas a dovednosti, řešením může být publikování každé dva roky.

CO?

Část 1 představuje projekt, vizi a konkrétní cíle, kterými jsme se během roku zabývali, a také uskutečněné akce; Část 2 obsahuje výsledkové cíle a výkaz ukazatelů na konci období

JAK?

Tato zpráva může být zveřejněna pouze online, aby se snížily náklady a uhlíková stopa; může být také zajímavé publikovat některé ze zpráv v papírové podobě, aby se dostaly k některým důležitým externím zainteresovaným stranám. Rozhodnutí bude na řídícím výboru.

Poslední rada: můžete se inspirovat zprávami publikovanými společnostmi nebo kolegy a zvolit si svůj vlastní formát.

Klíčový faktor úspěchu

Přístup udržitelnosti lze zahájit v jakémkoli typu školy, malé i velké, se všeobecným nebo technologickým a odborným vzděláváním. Bez ohledu na školu, doporučujeme pracovat jako tým, který spojuje lidi, kteří mohou předávat informace a stát se referenty pro studenty, učitele a zaměstnance.

Je nezbytné, aby kultura instituce byla založena na sdílených hodnotách, které jsou v souladu se základními principy udržitelnosti: etika, lidská práva, respekt k zákonům, naslouchání zainteresovaným stranám a odpovědnost.

Projekt a udržitelnost musí být školou začleněn do její vize, politiky a akčního plánu.

Během analýzy problémů na začátku procesu je nutné konzultovat zainteresované strany a poté s nimi pravidelně spolupracovat.

I když je důležité identifikovat právní požadavky a normy související s udržitelným rozvojem (například: ve vztahu k lidským právům, environmentálnímu obchodu), které se na vzdělávací instituci vztahují, je také důležité proměnit omezení, která vytvářejí, v příležitosti ke změně a rozvoji.

S ohledem na způsob, jakým je veden přístup k udržitelnosti, se doporučuje, aby byla upřednostňována účast co největšího počtu lidí; za tímto účelem umožňují nástroje pro spolupráci zvýšit množství informací, znalostí a jejich výměn.

Organizovaná spolupráce je založena na technikách kolektivní inteligence, které podporují diskusi, debatu a konsensuální a zainteresované rozhodování. Vedení lze sdílet, což ponechává prostor pro iniciativu a inovace.

A konečně, každá instituce, která vstupuje do procesu udržitelnosti, může mít za cíl stát se učící se organizací, ve které každý postupuje a podílí se na úspěchu projektu.

03 - Nástroje k implementaci strategie udržitelnosti

V rámci našeho projektu jsme vyvinuli sadu praktických nástrojů které pomáhají školám s implementací jejich plánu udržitelnosti. V této kapitole se seznámíte s tím, jaké nástroje jsme vyvinuli a z čeho se skládají.

Únikové místnosti

Nejprve jsme pracovali na 3 různých únikových místnostech, které propagují strategie rozvoje udržitelného rozvoje ve škole.

Únikové místnosti jsou hry, které se skládají ze simulace pasti, ze které se účastníci potřebují dostat. K tomu musí vyřešit nejrůznější hádanky a otázky, které je dovedou k východu. Prostřednictvím těchto her chceme pomoci studentům a zaměstnancům školy dosáhnout několika cílů, jako je kolektivní práce, zlepšení komunikace a posílení paměti díky kreativním přístupům.

TPrvní úniková místnost se jmenuje SDG a je navržena tak, aby byla implementována ve třídě, zvýšila povědomí mezi studenty o cílech udržitelného rozvoje OSN a o tom, jak je aplikovat jako iniciativy pro své školy.

Druhá je určena zaměstnancům školy a jejím cílem je otestovat jejich znalosti a pomoci jim vypracovat vlastní strategii udržitelnosti. Členové vašeho týmu udržitelnosti budou muset odpovědět na všechny otázky této online únikové místnosti: *https://view.genial.ly/63189d1712236a00121dee8d/interactive-content-plan-your-sustainability-strategy.*

Nakonec jsme navrhli únikovou místnost jako deskovou hru kterou lze vytisknout a hrát ve třídě se studenty nebo online prostřednictvím tohoto odkazu:
(*https://view.genial.ly/632ac94c21924b001866e650*).
Jejím cílem je naučit studenty o dopadech změny klimatu na životní prostředí a o tom, jak lze tato různá témata řešit v zájmu ochrany planety.

Výzvy

Úkolem výzev je pomoci zavést aktivity pro učitele, aby společně se svými studenty pracovali a postupovali při plnění cílů plánu udržitelnosti. Tyto výzvy mají za cíl být inspirací pro školy a pracovat na různých oblastech udržitelnosti dynamičtějším a poutavějším způsobem, protože studenti budou hlavními aktéry těchto aktivit.

Výzvy lze rozdělit na dlouhé, střední a krátké, což znamená, že v závislosti na cílech mohou být výzvy realizovány během delšího časového období (školní rok, čtvrtletí...), středního - pokud událost nebo aktivita zabere jeden nebo několik přesných dnů, a nakonec krátké výzvy, pokud je lze provést ve třídě nebo jako doplňkovou iniciativu každodenního programu studentů. Mezi těmito výzvami můžete najít inkluzivní workshopy, debaty, úklidové aktivity, akce na sociálních sítích... a mnoho dalšího! Které z nich by mohly být dobrým nástrojem k dosažení cílů udržitelnosti vaší školy?

Cvičné listy

Cvičné listy jsou doplňkové dokumenty a zdroje na podporu týmu udržitelnosti při implementaci strategie v praxi.

Najdete zde šablony k sepsání strategie, k provádění průzkumů či rozhovorů k pochopení potřeb školy, tipy k realizaci celkových aktivit.

Cílem cvičných listů je usnadnit implementační fázi strategie a mít připravené dokumenty k replikaci a opětovnému použití.

Monitorovací nástroje

Nástroj pro sledování získaných výsledků je nezbytný pro případnou korekci strategie. Měřením pokroku na měsíční nebo čtvrtletní bázi se můžeme dívat dopředu na potenciální střednědobé výsledky a přemýšlet o relevanci a účinnosti konkrétních přijatých opatření.

Co můžeme pravidelně měřit?

- některé výsledkové ukazatele (KPIs) (objem odpadu z jídelen, který je nutné snížit, protože jednou ze strategických os je kontrola spotřeby potravin / počet schůzek s výchovným poradcem k vyhlášení incidentu násilí mezi mladými lidmi, protože jednou strategickou osou je dosáhnout nulového násilí ve škole...)

- některé návazné indikátory (stupeň pokroku určitých akcí / míra spokojenosti žáků ve třídě týkající se projektu nebo zda jsou dodrženy vyhlášené termíny pro určité klíčové akce)

- některé monitorovací ukazatele (míra účasti na jednání řídícího výboru, počet vyškolených delegátů studentů atd.)

Jak lze tyto ukazatele měřit?

Vedením výsledkové tabulky. Tento řídicí panel může být veden jako soubor v Excelu, který popisuje všechny výsledky a monitorovací indikátory, z nichž každý je spojen se strategickou osou definovanou v celkovém plánu udržitelnosti.

U některých indikátorů lze použít online dotazník (k měření spokojenosti, zapojení a potřeb zúčastněných stran projektu).

U ostatních indikátorů se bude muset pilot udržitelnosti setkat s různými dotčenými aktéry (vedoucí jídelny, manažer vzdělávání atd.), aby se ukazatel mohl změřit.

Jak často by se měly tyto ukazatele měřit?

V závislosti na vaší dostupnosti a důležitosti strategických oblastí by měly být některé ukazatele měřeny velmi často (jednou měsíčně, ale spíše i dvakrát měsíčně na začátku akce), u jiných ukazatelů postačí jednou za čtvrtletí.

Jak tato opatření používat?

Zasedání řídícího výboru udržitelnosti by se mělo konat alespoň jednou za čtvrtletí.

04 - Příklady implementace udržitelnosti ve školách

Udržitelné iniciativy ve škole nejsou jen tématem, měly by být životním stylem. Jde o to mít dobře vyváženou ekonomiku, ekologii a společnost. Udržitelnost zahrnuje schopnost plnit současné potřeby, aniž by byla ohrožena schopnost příští generace plnit budoucí požadavky. Manažeři udržitelnosti mohou vštípit základní představu o požadavcích a omezeních tím, že do školy přijmou různé udržitelné iniciativy. Při diskusi o udržitelnosti by studenti měli být poučeni, že je třeba věnovat zvláštní pozornost specifickým požadavkům, jako je například chudoba. Měl by být zmíněn také koncept limitů, který říká, že lidé nemohou spotřebovat všechny zdroje, aniž by brali v úvahu budoucí generace.

Dnešní rozhodnutí by měla vzít v úvahu nadcházející roky. V důsledku toho se současné a budoucí udržitelné iniciativy prováděné školami a řízené manažery udržitelnosti musí řešit ve světle potřeby inovovat a provádět opatření, díky nimž bude život na Zemi pro její obyvatele smysluplný nyní i v budoucnu.

Školy a vzdělávací instituce již prosazují udržitelnější postupy, ale jak je vidět, jsou zapotřebí proaktivnější iniciativy a vytrvalí udržitelní manažeři. Pokud jde o tento koncept, úlohou manažerů udržitelnosti by mělo být pomáhat studentům při propojování znalostí, bádání a akcí směrem ke zdravé budoucnosti jejich komunit a planety

Když se školy a další vzdělávací instituce snaží vyvinout a implementovat iniciativu udržitelnosti, buď přidají udržitelnost jako novou funkci ke stávající pozici nebo vytvoří úplně novou. Vedoucí organizace musí určit, kam tohoto jednotlivce zařadit, jaké by měly být cíle jednotlivce a jak by měla být hodnocena jeho pozice, pokud si zvolí druhý způsob.

Školy se již pokoušejí zavést různé iniciativy udržitelnosti založené na nedávno shromážděných informacích. Samozřejmě ne všechny školy podnikají stejné kroky, ale všechny usilují o stejné cíle – vštípit studentům nutnost chránit životní prostředí a společnost jako celek, aby si vytvořili lepší budoucnost. Školy a univerzity v Evropě již vynaložily mimořádné úsilí o udržitelnost, které může sloužit jako model pro další vzdělávací instituce.

Ekoškoly (Eco-schools)

Program Eco-Schools je mezinárodní hnutí, které začalo v roce 1994 v reakci na identifikované potřeby konference OSN o životním prostředí a rozvoji v roce 1992 v Rio de Janeiru. Program vyvinula Nadace pro environmentální vzdělávání s podporou Evropské komise. Zpočátku se do něj zapojily čtyři země: Dánsko, Německo, Řecko a Spojené království. Program Eco-Schools již čtvrt století zapojuje mladé lidi do pozitivních akcí, které mění jejich životy.

Program je jedním z nejkomplexnějších a nejoblíbenějších modelů environmentální výchovy na světě. Podporuje porozumění životnímu prostředí, propojuje jej s předměty, vytváří postoje a hodnoty, zájem o životní prostředí, zapojuje nejen ty, kdo se podílejí na životě školy, ale i okolní společnost, čímž posiluje celkový rozvoj environmentálního povědomí.

Tento program zahrnuje 59 000 škol v 72 zemích. Program Ekoškoly je koncipován tak, aby vyhovoval všem školám, ať už se jedná o mateřské školy, základní školy, střední školy, vyšší odborné školy, vysoké školy nebo školy se zvláštním statutem. Po dokončení sedmistupňového procesu mohou školy požádat o akreditaci Eco-Schools Green Flag, která oceňuje, odměňuje a oslavuje ekologické úspěchy mladých lidí.

Prostřednictvím programu Eco-Schools již bylo zahájeno mnoho vynikajících iniciativ, které změnily environmentální výchovu. Kampaň „Litter Less Campaign“, „The Great Plant Hunt“ a „Warming-Waste-Water-Watts-Wildlife“ jsou tři z nejdůležitějších iniciativ programu.

Například The Mars Wrigley Foundation a Foundation for Environmental Education (FEE) spolupracují na kampani Litter Less Campaign (LLC). Ta funguje již 11 let po celém světě a zdůrazňuje nutnost řešit problematiku odpadků a odpadů. Od jeho založení v roce 2011 se programu zúčastnilo více než 4,6 milionu žáků z 35 zemí. Rozvoj znalostí a chování studentů v oblasti nakládání s odpadky a odpady, stejně jako jejich živé nadšení a dychtivost učit se, byl prokázán kontinuálním hodnocením. Každá škola je povinna sledovat množství vyprodukovaného odpadu a odpadků, aby se zlepšilo nakládání s odpady. Každá škola také pořádá jeden Komunitní akční den, do kterého se zapojí celá škola i rodiče, zainteresované strany komunity a zaměstnanci Mars Wrigley. Školy sdílejí své úspěchy prostřednictvím aplikací Green Flag. Nejlepší příběhy jsou hlášeny FEE.

Stejně tak The Great Plant Hunt – tato kampaň je společnou iniciativou Toyota Motor Europe a Foundation for Environmental Education. Zaměřuje se na biologickou rozmanitost s důrazem na rostliny a jejich příbuzné druhy. The Great Plant Hunt nyní probíhá ve 14 evropských zemích (např. Lotyšsko, Itálie, Belgie a další).

Iniciativa vybízí studenty, aby se stali zastánci ochrany přírody, podporuje místní akce v oblasti biologické rozmanitosti, podporuje kritické myšlení prostřednictvím studijního přístupu „jít a vidět“ a pomáhá dosáhnout cílů EU/OSN v oblasti vzdělávání v oblasti biologické rozmanitosti.

Kromě toho, Eco-Schools také zahájily globální iniciativu pro ekologickou gramotnost K-12 zaměřenou na Green STEM, díky podpoře Alcoa Foundation. Cílem projektu je využít přírodovědné, technologické, inženýrské a matematické dovednosti k výuce mladých lidí o environmentálních výzvách. Dvacet tisíc žáků bude mít v rámci tohoto projektu příležitost zkoumat, vytvářet a budovat inovativní řešení environmentálních problémů ve školách. Iniciativa Alcoa W5 navíc zlepší znalosti učitelů o Green STEM. Umožňuje studentům zapojit se do skutečných výzev udržitelnosti a přispět k řešení konkrétních problémů v jejich škole a společnosti prostřednictvím spolupráce a kritického myšlení.

Udržitelné iniciativy na univerzitách

Na univerzitách v celé Evropě se vyvíjely další vynikající snahy o udržitelnost. Tyto iniciativy lze využít jako skvělé nápady, které lze upravit pro použití ve školách, aby vyhovovaly potřebám a zájmům žáků. Například od roku 2017 je **Wageningen University** v Nizozemsku hodnocena jako „nejzelenější“ univerzita světa

Wageningen se zvláště zajímá o téma „zdravé potraviny a životní prostředí“. Jako instituce věd o živé přírodě se všechny jejich programy zaměřují na otázky životního prostředí, zemědělství a udržitelnosti.

Dalším příkladem je, že **Univerzita v Groningenu** má celé oddělení věnované jejich zeleným iniciativám – „Green Office“. Snaží se zlepšit a integrovat udržitelnost na celé univerzitě a také pomáhat zaměstnancům a studentům stát se šetrnější k životnímu prostředí. Mají také silnou síť spolupracujících stran v oblasti udržitelnosti, známou jako Sustainability Sounding Board. Existuje zde řada kurzů souvisejících s udržitelností, včetně řady vědeckých kurzů a obchodně zaměřených kurzů, globální odpovědnosti a vůdčího vedení.

Podobně dalším příkladem je **University of Nottingham** ve Spojeném království, kterou lze považovat za skutečného šampióna udržitelnosti. Posledních deset let se umístila mezi pěti nejšetrnějšími školami. Důvodem je jejich cíl „zachovávat udržitelnost životního prostředí pevně v agendě univerzity“. V oceněném kampusu univerzity se nachází les, stejně jako značné zelené plochy a parky. Nottingham University má řadu kurzů udržitelnosti a Centrum pro udržitelnou chemii, první svého druhu uhlíkově neutrální laboratoř.

LStejně tak University of **Southern Denmark** je dalším příkladem. Univerzita jižního Dánska sleduje 17 cílů udržitelného rozvoje Organizace spojených národů. Mezi svými zaměstnanci a studenty podporují „chování šetrné ke klimatu“ a mají plán udržitelnosti, který zohledňuje dodavatele, nákup a likvidaci. Prostřednictvím koordinovaného a interdisciplinárního úsilí se jejich nové klimatické centrum zaměřuje na „dlouhodobé společenské, technologické a politické klimatické problémy“.

Univerzita v Bologni je nejstarší univerzitou na světě – a s 1000letou historií je udržitelnost samozřejmě důležitá. Kromě bakalářských a magisterských programů v „zelených“ předmětech, jako je udržitelné zemědělství nebo ekonomie zdrojů, realizovali různé úspěšné projekty na ochranu životního prostředí. Podporují studenty a zaměstnance, aby žili udržitelněji, například darováním opakovaně použitelných lahví na vodu nebo nabídkou dotované veřejné dopravy.

Dublin City University v Irsku v celé své vzdělávací instituci vštěpuje postoj udržitelnosti. Mají skupinu zeleného kampusu, která podporuje několik programů, které podporují povědomí o životním prostředí a udržitelnost. Jejich klimatický akční plán identifikuje opatření pro univerzitu ke snížení spotřeby energie, spotřeby vody, recyklace a nakládání s odpadky a ke zvýšení biologické rozmanitosti. Environmentální věda, Globální výzvy, Mechanické a udržitelné inženýrství, a klimatická a environmentální udržitelnost jsou všechno kurzy spojené s udržitelností.

Udržitelné iniciativy ve škole

IBylo pro nás zajímavé mluvit se dvěma různými typy škol, abychom porovnali jejich akční plány, pokud jde o udržitelnost. Soukromé školy, které se chtějí propagovat jako ZELENÉ, aby generovaly byznys. A veřejné školy, které se řídí státním vzdělávacím programem. Po kontaktování obou druhů škol bylo patrné, že nemají jediné společné kritérium, které bychom definovali jako příčina nebo nedostatek výchovy k udržitelnosti. Obě skupiny měly mladé i starší učitele, obě skupiny vyučovaly změnu klimatu jako předmět, jako by to byl faktický předmět (jako hodina dějepisu) a jako by se s tím nedalo nic dělat. Obě skupiny měly nápady, které by mohly být provedeny, pokud by to čas dovolil, nebo kdyby existoval jistý ‚někdo', kdo by převzal kontrolu. Možná role manažera udržitelného rozvoje!

Objevili jsme již dlouhodobě používanou metodiku praktikovanou v České republice s názvem EVVO (Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) v angličtině: Environmental Education and Awareness. Po přečtení zprávy o metodice šetrné k životnímu prostředí i ona poukazuje na nedostatek praktického nasazení ve vzdělávacích zařízeních, kde studenti mohou studovat teorii, ale nemají šanci naplnit své nové znalosti.

Bylo inspirativní vidět, že některé školy přebírají iniciativu péče o naše životní prostředí do vlastních rukou. Bez vládního plánu nebo pokynů v této záležitosti se školy spoléhají pouze na svou vlastní kreativitu.

Úloha projektu Erasmus, manažera udržitelnosti ve školách, snad bude koordinovat tyto postupy a vytvoří přístup rozpoznatelný na evropské úrovni.

V České republice (a jsme si jisti i v jiných zemích) spousta mateřských škol zahajuje proces udržitelnosti tím, že povzbuzuje předškoláky, aby sázeli semínka, zalévali je a pěstovali je k tomu, aby jej poté sklidili a zkonzumovali. Tato počáteční lekce (pro učitele často snadná) je pak ztracena, protože studenti nastupují do první třídy s velmi malým zaměřením na jednoduchý akt udržitelnosti zahrady. To platí i pro jazyky. Mnoho státních mateřských škol má program druhého jazyka, ale na základní škole se tento druhý jazyk znovu nevyučuje až do 3. třídy. To jsou dva roky ztráty, kdy studenti zapomenou, co se naučili.

V našich nálezech jsme zjistili, že zpočátku narazíme na několik slepých uliček mnoha iniciativ, které považujeme za jednoduché nápady na realizaci. Nedostatek venkovního prostoru, nedostatek nadšení nebo myšlenka, že záchrana jednoho kusu papíru nezachrání svět. Toto jsou staré způsoby myšlení, které je třeba změnit. S radostí ale oznamujeme, že tyto školy v České republice (a dalších zemích) již některá řešení zavádějí a hrdě se tím chlubí.

ZŠ Oskava, Oskava: Škola s tzv. metodikou EVVO zaměřená na problematiku životního prostředí. V jejím sylabu je do rozvrhu začleněna hodina týdně čistě pro environmentální výchovu. Environmentální myšlení je navíc implementováno napříč celou školou a všemi jejími aspekty.

ZŠ Staňkov, Staňkov: projekt Recyklohraní. Jeho cílem je rozšířit znalosti studentů o recyklaci, její důležitosti a umožnit dětem zažít a provést samotnou recyklaci různého odpadu, včetně baterií, tonerů a dalšího nevšedního odpadu. V průběhu školního roku probíhají různé soutěže, které škola pořádá pro své žáky s tématem recyklace.

ZŠ Milín, Milín: projekt Mladí environmentální novináři. Děti (11-25 let) se učí poznávat, analyzovat a mapovat problémy životního prostředí ve svém okolí. Navrhují pro to řešení a píší o tom zprávu pro veřejnost v médiích prostřednictvím videí, článků a fotografií.

ZŠ Wonderland Academy, Praha: Několik učitelů bylo nespokojených, když viděli vyhazovat potravinový odpad, a tak se rozhodli vytvořit ve své kuchyni a jídelně kompostovací nádoby. Studenti se ochotně zapojují a kompost mohou využít na vlastním malém školním zeleninovém záhonku.

SŠ Zemědělská, Klatovy: projekt Ekologická žákovská zahrada. Vytvořit zahradu s částmi naučná ekologická vinice, bylinková zahrada, jedlý les a hmyzí domek. Zahrada bude sloužit jako místo pro poznávání rostlin v zahradě a také jako místo pro relaxaci. Je otevřena veřejnosti i ostatním školám.

ZŠ Žinkovy, Žinkovy: místní základní škola spolupracuje s obcí na organizaci dnů sběru odpadků v okolí školy a celé obce na začátku jara. Tato akce nebyla posledních pár let organizována z důvodu Covidu. Opět se uskuteční v letošním roce.

ZŠ Mníšek pod Brdy, Mníšek pod Brdy: projekt Skutečně zdravá škola – vzdělávání o ekologickému zemědělství. Projekt dává možnosti, jak školy obecně mohou dětem přiblížit principy ekologického zemědělství. Výlety na ekofarmu se konají v koordinaci s dalším projektem Školní farmářský trh, který je zaměřen na zapojení místní komunity a učí děti výhodám ekologického zemědělství a důležitosti místně vyráběných produktů. Projekty také představují způsoby, jak efektivně využívat školní zahrady.

Závěrem lze říci, že je naprosto nezbytné, aby školy zavedly manažera nebo tým udržitelnosti, který by koordinoval teorii a aplikaci jakéhokoli udržitelného plánu. Aby tento plán fungoval, musí být přijat napříč celou školou a musí se změnit i myšlení pedagogického sboru, aby byl úspěšný. Jen bych se zeptal: Proč zahajujeme proces na sekundární úrovni vzdělávání? Vzhledem k tomu, že teenageři jsou sebevědomí, když jdou proti proudu svých vrstevníků (tj. zapojují se do udržitelnosti, pokud to není cool současný trend), výuka udržitelnosti od začátku školního věku žáků by mohla být prospěšnější.

Další udržitelné iniciativy v Evropě

V zemích EU existuje mnoho individuálních programů usilujících o udržitelnost. Ne všechny jdou tak daleko, že zahrnují úplný soubor sedmnácti cílů udržitelného rozvoje OSN. (SDG)

V roce 2020 se Itálie stala první zemí na světě, která zavedla pro školáky povinné předměty udržitelnost a klimatická krize. Italské státní školy začleňují agendu OSN pro udržitelný rozvoj do roku 2030 do co největšího počtu předmětů, přičemž další hodina týdně je věnována tématům, jako je globální vytápění a vliv člověka na planetu.

Environmentální výuka, výchova a osvěta (EVVO) na některých českých školách klade důraz na poznávání našeho prostředí a jeho vztahu k člověku, a tím uvědomění si nutnosti zachovat podmínky pro život. Neustálá péče o naše životní prostředí úzce souvisí se stavem ekologického povědomí a úrovní vzdělanosti obyvatelstva. Výzkum této praxe poukazuje na to, že teoretická stránka se sice ve školách vyučuje, ale k dosažení cílů jí chybí praktická výuka.

Udržitelný rozvoj přijalo ministerstvo národního vzdělávání ve Francii a jeho přístup se snaží obnovit dynamickou rovnováhu mezi životním prostředím, sociálním světem, ekonomikou a kulturou. Vycházíme z této definice založené na interakci mezi těmito různými oblastmi, vzdělávání pro udržitelný rozvoj (ESD) je průřezové vzdělávání, které integruje výzvy udržitelného rozvoje do výukových programů a do osnov. ESD se explicitně prolíná s dalším průřezovým vzděláváním, včetně výchovy k rozvoji a mezinárodní solidaritě, zdravotní výchovy, umělecké a kulturní výuky. Školy musí každý rok obhájit své environmentální snahy, aby byly znovu vyhodnoceny jako environmentální subjekty. Tento přístup pomáhá udržovat vysoké standardy v celé škole.

Dreamland.be je příkladem zúčastněných stran, které projevují vlastní zájem o udržitelnost. „Udržitelnost začíná ve škole“ a DreamLand i nadále dává zákazníkům šanci učinit vědomou volbu. Podstatně tak rozšířila sortiment udržitelných školních pomůcek. Rodiče si mohou vybrat ze 125 udržitelných alternativ vyrobených z recyklovaného nebo ekologického materiálu. Loni se objevily batohy z recyklovaného plastu nebo polyesteru. Letos se k nim připojily udržitelné láhve na nápoje, krabičky na oběd, psací potřeby a mnoho dalšího.

Vezmeme-li takové příklady jako základ, více škol by mohlo zavést podobné postupy. Není nutné začínat velkými změnami; i malé kroky mohou změnit a pomoci zdůraznit potřebu manažera udržitelnosti.
„Vypínání elektrických zařízení“ by mohlo být dobrým začátkem ve školách, a který by mohl řídit manažer udržitelnosti. Když se nepoužívají počítače, světla a projektory, snižuje se účet školy za elektřinu a šetří se energie. Aby se zapojila celá škola, manažer udržitelnosti by mohl vytvořit měřitelný cíl s jasnými odměnami, jako například „Pokud všichni zhasnou světlo, když opustí místnost, škola bude mít dostatečné úspory energie na modernizaci tělocvičny.“

Další iniciativou by mohly být „bezodpadové obědy“. Zhruba polovina dětí školního věku snídá a obědvá v jídelnách. Výsledkem je, že odpad z jídla a jednorázové nádoby na obědy tvoří významnou část odpadu produkovaného školami. I když se recyklace těchto materiálů zdá být odpovědí, recykluje se pouze 29 % recyklovatelných materiálů. Na druhou stranu plasty mají omezenou životnost a mohou být recyklovány pouze 7-9krát, než se vlákno rozbije. Bezodpadový oběd, ke kterému jsou studenti a zaměstnanci vybízeni, aby do jídelny přinesli opakovaně použitelné nádoby, láhve s vodou a příbory, je jednou z možností, jak snížit odpad z jídelny. Nabídka bezplatného oběda každý poslední pátek v měsíci, kdy si studenti a zaměstnanci přinesou své vlastní opakovaně použitelné nádoby, by mohla být jedním ze způsobů, jak zahájit změnu a rozvinout nadšení pro toto úsilí. Jakmile se vaše školní komunita spokojí s představou jídla bez odpadků, můžete poskytnout malou slevu (např. slevu 2 Kč), abyste povzbudili studenty ke každodennímu nošení opakovaně použitelných nádob.

Existuje mnoho příkladů vynikajících iniciativ udržitelnosti, které mohou být implementovány ve školách a pod dohledem manažerů udržitelnosti. Nejdůležitější částí je určit, které iniciativy jsou v souladu se zastřešujícími cíli a hodnotami školy. Ve většině těchto případů je odpovědností manažera udržitelnosti nebo týmu sloužit jako model pro ostatní a ukázat, jak se chovat zodpovědně za účelem vytvoření udržitelnějších škol.

05 - Závěr

Tento dokument popisuje formou "krok za krokem" návrh postupu k tomu, aby školy přijaly celoškolní přístup k udržitelnosti z hlediska správy.

Představuje celý model.

Doufáme, že ji použijete jako výchozí bod a budete implementovat strategii udržitelnosti ve vaší škole s využitím dalších výstupů projektu:
-e-learning na téma udržitelnosti a jak implementovat strategii udržitelnosti škol;
- výzvy, které zapojí celou školu a motivují studenty;
- cvičné listy pomáhající replikovat vaší strategii;
- monitorovací nástroj pro posouzení vaší strategie.

Všechny zdroje budou k dispozici na webových stránkách:
HOME | SchoolSustainability (school-sustainability.eu)

Vaše cesta k udržitelnosti ve škole právě začala!

Užijte si ji!

06 - Použité zdroje

- Eco Schools.com, “The largest global sustainable schools programme”, https://www.ecoschools.global/ (Consulted 08.04.2022)
- Harvard Business School Online, “8 Sustainability Skills for Working Professionals”, https://online.hbs.edu/blog/post/sustainability-skills (Consulted 08.04.2022)
- Salary.com, “Sustainability Manager – Requirements and Responsibilities” https://www.salary.com/research/job-description/benchmark/sustainability-manager-job-description (Consulted 08.04.2022)
- Study.eu, "The most sustainable universities in Europe 2022", https://www.study.eu/article/the-most-sustainable-universities-in-europe (Consulted 08.04.2022)
- Sumitomo Chemical, “Communication with Stakeholders”, https://www.sumitomo-chem.co.jp/english/sustainability/management/stakeholders/ (Consulted 02.09.2022)
- Sustenuto, “The five foundations of sustainability communications”, https://sustenuto.com/insights/the-five-foundations-of-sustainability-communications/ (consulted 02.09.2022)
- Un.org, “United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992”, https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992 (Consulted 08.04.2022)

- Eco-schools.org, “The Seven Steps to Eco-Schools Green Flag success”, https://www.eco-schools.org.uk/primary-pathway/seven-steps/ (Consulted 24.10.2022)
- Dublin City University, “Sustainability DCU”, https://www.dcu.ie/ocoo/sustainability-dcu (Consulted 08.04.2022)
- The University of Groningen, “Sustainability”, https://www.rug.nl/about-ug/profile/facts-and-figures/duurzaamheid/?lang=en (Consulted 08.04.2022)
- Wageningen University & Research, “The most sustainable university”, https://www.wur.nl/en/newsarticle/wur-worlds-most-sustainable-university-for-fifth-consecutive-time.htm#:~:text=This%20is%20the%20fifth%20consecutive, policy%20officer%20sustainability%20at%20WUR (Consulted 08.04.2022)
- The University of Nottingham, “About the UoN”, https://www.nottingham.ac.uk/studywithus/study-with-us.aspx (Consulted 08.04.2022)
- University of Southern Denmark, “Climate reports and climate plan”, https://www.sdu.dk/en/voresverdensmaal/klimaregnskab (Consulted 08.04.2022)
- The University of Bologna, “Sustainable UniBo”, https://site.unibo.it/multicampus-sostenibile/en/about-us (Consulted 08.04.2022)
- Weekly lessons offering enviormental education at Oskava Primary School: https://www.zsmsoskava.cz/zakladni-skola/projekty/environmentalni-projekty-24cs.html
- Young Environmental Journalists at ZS Milin: https://www.zsmilin.cz/skola/projekty-skoly/mladi-reporteri-pro-zivotni-prostredi